

Anders Jensen: Inden jeg omtaler det af mig stillede Ændringsforslag, vil jeg gerne sige et Par Ord i Anledning af den ærede Ordfører for Mindretallets Udtalelser. Jeg sympatiserer med Forslaget om, at de 70,000 Kr. uddelles til Fripladser til helt uformuende Karle og Piger. Det kan ikke nægtes, at det virkelige Forhold er saaledes, at mange Skoleraad uddeler Portionerne saa smaa, at helt uformuende Karle og Piger maa, som Flertallet indrømmer, afstaa fra at tage mod den tilstaaede Understøttelse paa Grund af, at de ikke kunne afholde de Udgifter, der nødvendigvis kræves ved Siden af Ændringsforslaget vil medføre, at Tilgangen til Højskolerne fra de smaa Hjem vil blive stærkere, og det vil styrke Skolernes Præg af Fællesskoler, hvilket vi jo alle ville sætte Pris paa bliver styrket. Jeg betragter altsaa dette Forslags Gennemførelse som ubetinget heldig. Der er nok nogen Grund til at fremhæve, at Understøttelserne delvis kunne falde til Karle og Piger fra Hjem, der godt kunne afholde Omkostningerne ved Højskolebesøg selv. Men at der sker store Misbrug i den Retning, er jeg dog neppe tilbøjelig til at tro. Jeg kan ved Velvillie af Formanden i Viborg Amts Skoleraad, det vil sige Formanden for det Udvalg, som uddeler Understøttelserne i Viborg Amt, oplyse med nogle Tal, hvorledes Forholdet er med Hensyn til de tildelte Understøttelser i Viborg Amt mellem Gaardmandsbørn, Husmandsbørn og Haandværker- og andre Smaafolks Børn. Men jeg vil forudskikke den Bemærkning, at i Viborg Amt er Forholdet maaske saa gunstigt, at neppe mange andre Steder have saa gunstige Forholdstal. Der er i 5 Finansaar Fordelingen foregaaet saaledes: I Finansaaret 1897—98 er der uddelt Understøttelser til 15 Karle og Piger fra Gaardmandshjem, 79 fra Husmandshjem og 54 fra Haandværkerhjem, smaa Bestillingsmænds, Landarbejderes og ligestilledes Hjem. I det næste Finansaar 1898—99 er der uddelt Understøttelse til 30 Børn fra Gaardmandshjem, 82 fra Husmandshjem og 44 fra Haandværkeres og ligestilledes Hjem. I 1899—1900 har jeg kun Oplysninger for det ene Halvaar. Deri er der uddelt 10 Understøttelser til Gaardmandsbørn, 35 til Husmandsbørn og 29 til Haandværkeres og ligestilledes Børn. I Finansaaret 1900—1901 er der uddelt Understøttelse til 24 Gaardmandsbørn, 94 Husmandsbørn og 51 Børn fra den tredie Gruppe. Og endelig er der i Finansaaret 1901—1902 givet Understøttelse til 25

Gaardmandsbørn, 81 Husmandsbørn og 60 Børn af Haandværkere og ligestillede. Dette giver sammenlagt Understøttelse til 104 Karle og Piger fra Gaardmandshjem, 371 fra Husmandshjem og 238 fra Haandværkeres og ligestilledes Hjem. Procentvis stiller det sig saadan, at Gaardmandsbørn have faaet 14—15 pCt. af Understøttelserne; der er i Viborg Amt grumme mange smaa Gaardmænd, som sidde i forholdvis smaa Kaar og kunne have en stor Børneflokk, og man har ikke Grund til at sige, at enhver Understøttelse til saadanne Folks Børn er uberettiget. Og Forholdet er endda her, som Tallene vise, ret gunstigt. Men jo mere man kunde trække Smaafolks Børn til Højskolen sammen med de andre Lags, des stærkere vil Højskolens Stilling blive som Folkets Ungdoms Fællesskole.

Jeg skal saa med et Par Ord anbefale den lille Ændring, jeg har stillet til § 5. Forslaget, som det foreligger, skærper Betingelserne paa to Steder, nemlig Betingelserne for at blive anerkendt og Betingelserne for at bevare Anerkendelsen. Det er vist ganske i sin Orden, at man indsetter skærpende Betingelser paa de to Steder, navnlig paa det sidste Sted; den nuværende Højskolelov er sikkert saadan, at har man opnaaet Anerkendelse, kan man uden egentlig at have nogen Betingelse for at drive en Højskole holde det gaaende ved at skrabe nogle faa Elever sammen og blive siddende som Højskoleforstander og maaske ved Statens rigelige Understøttelse sidde ret godt i det. Den Slags Skoler maa man ønske bortskaarne, man maa ønske, at de miste Statstilskuddet, de gøre ingen Gavn paa de Egne, hvor de virke, og de svække egentlig Højskolens Anseelse, ved at de paa en Maade etablere en Sjakreforretning i det Arbejde, som dog ikke gerne skulde have det Præg. Det er altsaa vistnok ganske i sin Orden, at Forslaget indeholder disse skærpende Bestemmelser, at naar en Skole ikke har 6 Aars elever, mister den direkte Statstilskud, og har den ikke 5 Aars elever, kan den ikke en Gang tage imod Elever med Amtsunderstøttelse eller Statsunderstøttelse. Det er et Spørgsmaal, om Betingelserne ikke burde være strengere, om det er værd at opretholde en Skole med 6 Aars elever med saa stort et Statstilskud, som vi give; det er et Spørgsmaal, om man ikke heller burde opretholde Tallet 10, som man kræver til Anerkendelse; thi kan en Skole ikke beholde det Elevantal, den har naaet da den blev anerkendt, saa skulde man